

Forrige artikel

[Politi og "Banditter" på Nørrebro](#)

Næste artikel

[Nørrebro 1945 – to episoder](#)

Aktuelle kategori

[Nørrebro](#)

Omkring Blågårdsgade

August 27, 2014

Under besættelsen var det ikke rart at bo på Blågårdsgade. Børnene saboterede bunkers på Blågårds Plads. Pludselig var legekammerater væk. Den Store Vaskedag var omstændig. En rædsel var det, at komme til skoletandlæge. Ikke alle steder var poderne glade for at skøjte. Flere steder i Ladegårdsåen var det farlig at bade. Og så måtte der altid gå to betjente sammen. Der var masser af ballade og slagsmål i kvarteret. Men det var festligt dengang med et hav af butikker. Og så skulle man da lige genere de tyske flygtninge.

Dengang, det var jul

Vi har været her før, i *Blågårdsgade*, på *Blågårds Plads* og i området omkring. Vi bevæger os rundt omkring i *Den Sorte Firkant*, og skal kigge på dagligdagen – dengang.

Ugen før juleaften blev der pyntet op i stuen. Der blev lavet stjerner af pap, kom lim og glimmer på. Og så blev de hængt op i loftet, og der var mange. Fra hjørne til hjørne og fra side til side blev der hængt guirlander op. Kulørte papirlamper udgjorde også udsmykningen. Og fra disse hang der også kulørte strimler.

Det var svært, at gå i skole, når man stod inde i stuen og spiste havregrød, for det var så hyggeligt derhjemme. Juletræet blev selvfølgelig købt på *Blågårds Plads*. Mange ventede til allersidste øjeblik, så blev der pruttet om prisen.

Haresteg i stedet for flæskesteg

Og så blev der delt gaver ud. Det var godt nok ikke så mange, som i dag. Så var der en masse knas. Selskabslege blev leget. Kaffe og julekager hørte også til.

Når der havde været arbejdsløshed blev der ikke gjort så meget ud af julen. Men alligevel forsøgte man at hygge sig. Som regel var der flæskesteg. Og den fik man stegt hos bageren. Men det var der ikke altid råd til, og så måtte man tage til takke med haresteg. Enkelte fik også ænder fra søerne. Men de smagte ikke godt.

Nogle gang kunne man være heldig at få tilsendt and fra *Jylland*, hjemmelavet leverpostej og sylte samt konfekt. Det var fra nogle af de familier, som børnene havde været over hos om sommeren.

Som i en granskov

Efter jul blev juletræet savet i stykker, og så blev det brændt i kakkellovnen. Det gav god varme, og samtidig duftede hele huset af gran. Ja det var nærmest som at befinde sig i en granskov.

Den mobile kravlegård

De kreative havde fundet på at indrette den mobile kravlegård. Man havde taget en spisestuel og fjernet sædet. Der kunne man ikke kravle så meget rundt, men man kunne da skubbe stolen rundt over hele stuen.

Luksus med toilet på gangen

Når vinteren var ekstra kold var der is i vinduet. Så samledes man ved kakkellovnen i stuen. Moderen sørgede for, at børnenes dyner hang ved kakkellovnen, inden de skulle i seng.

Der var ikke bad og varmt vand. Men dem, der havde toilet i ejendommen eller på gangen var heldige. Så skulle de ikke ned til rotterne i gården.

Som regel vaskede man sig i køkkenet. Oven over kakkellovnen i stuen, stod der altid en kedel og snurrede. Om sommeren blev der varmet vand over gassen.

En vinter var temperaturen helt nede på minus 20 grader. Da var det ikke muligt, at smide tøjet i køkkenet eller blive vasket her. Det var umuligt at varme køkkenet op. Gassen var rationeret.

I mange år brugte man køkkensalt som køkkensalt som skuremiddel.

Man kunne ikke få koks

Man kunne ikke tillade sig at varme hele lejligheden op ved hjælp af kakkellovnen. Koks kunne man ikke få. Man fyrede med tørv, og de var dyre.

Det skete også ofte, at lejligheder blev gasset på grund af væggelus og andre kryb.

Festligt kvarter

Pengene var stadig små, og mange lejede et værelse ud i de i forvejen meget små lejligheder. Og så måtte man rykke endnu mere sammen.

Egentlig var det et festligt kvarter med masser af butikker også i *Blågårdsgade*. Det var bestemt ikke kedeligt, og der var altid masser af mennesker.

Her var også slikforretningen i *Prins Jørgensgade*. Men også farvehandleren i *Griffenfeldtsgade* var vigtig, for han forsynede børnene med farvebøger og påklædningsdukker.

Krystalis

To gange om ugen kunne man fra vinduet se vognen med *krystalis* komme kørende. En stor dreng halede en aflang is fra det lukkede lad og svang den op på venstre skulder. Her hvilede blokken på en særlig foret krav til værn for kulden. Han havde også tykke handsker på. Der var folk, der abonnerede på isen. De havde et lille skab med zinkballe i bunden og en isoleret dør.

Når isen blev lagt derind, kunne smør, mælk og pålæg holde sig meget længere.

Og ved lørdagskøb hos urtekræmmeren fik man i tilgift et stykke sæbe og et kræmmerhus med bolsjer. Legetøj i butiksvinduerne kunne de fattigste børn kunne drømme om. Men så kunne man lege med de soldater man fik som klistermærker. Disse kunne klæbes på pap.

Utøj muntrede sig

På hjørnet af *Prins Jørgensgade/Griffenfeldtsgade* lå en meget populær beværtning i kælderen. Her spillede en hyggepianist den tids mest populære melodier. I stueetagen var der en frisør.

I en kælder lå et bageri. Her lavede man også konfekt, lagkager og så videre. I et skur i gården var der masser af kasser, hvor kagerne blev anbragt. Her var der masser af kakerlakker, der muntrede sig.

Til konfirmationer og andre festligheder blev der lavet fantastiske isanretninger i cirka 50 centimeters højde. De blev anbragt i træbaljer med en masse knust is, så de kunne fragtes ud til kunderne.

De Fine i kvarteret

Butikkerne havde meget lange åbningstider. Men den store arbejdsløshed, der prægede landet gik også ud over butikkerne på *Nørrebro*.

Og der boede da også *fine* folk i kvarteret. De havde råd til tæpper og parketgulve. Også meget elegante møbler blev der plads til. Pige i huset havde de også råd til. Det var vigtigt, at denne pige havde en god skudsmålssbog, ellers kunne hun ikke bruges.

En tur i Dyrehaven og Hareskoven

For dem der bare havde lidt overskud var pinsen en fest. Da tog man på den årlige skovtur. Det gik så til *Dyrehaven* eller *Hareskoven*.

Maden var pakket ned i skotøjsæsker. Familien havde tæpper med. Man sad i græsset og spiste og spillede rundbold eller legede "2 mand frem for en enke".

For 25 øre Gammelt brød

Andre boede i yderste fattigdom. Udstyret med en kurv kunne man så stille sig uden for bagerne og købe gammelt brød for 25 øre. Men så kunne man også dengang få gammelt franskbrød, surbrød og helt i toppen en del flødekager. Man kunne også være heldig at købe 8 stk. 2 øres boller for 5 øre. Eller hvad med 2 øres kagekrummer. Det var også lækkert.

Der måtte to betjente til

De der ikke havde til huslejen blev sat ud af lejligheden omgående. En stor alvorlig betjent blev sat til at bevogte bohavet. De tidligere beboere blev smidt på *Ladegården* og bohavet tog *Fattigvæsnet* sig af. Det vil sige, at de beslaglagde det.

Skulle en anholdes i *Den Sorte Firkant* var det altid nødvendig, at sende to betjente. Og det kunne såmænd bare være en bøde, der ikke var blevet betalt. Ofte satte vedkommende sig i modværge. Men det kunne også gå fredelig til. Men det kostede som regel noget brændevin. Hvis den anholdte havde råd til det, skete det ofte, at han fik lov til at drikke brændevin inden afgang. Og var det ingen til at hente brændevinen, ja så hentede den ene betjent den.

Der skulle kraftige betjente til at patruljere i gaden. De kunne også indgive en hvis form for respekt. For her var konstant slagsmål, druk, husspektakler, tyveri m.m. Ofte blev genstridige slæbt med hen i vagten i *Korsgade*.

Det var næsten en daglig begivenhed, at en fulderik blev slæbt hen ad gaden med en horde børn bagefter, der råbte *Hurra*.

Her foregik også de vildeste gadekampe mellem de forskellige kvarterer. Det var *Krygersgade* og *Rabarberne*, som udkæmpede de store slag.

Avisen skal ud

Der var masser af morgenaviser, der skulle bringes ud – dengang. Det var som regel konernes arbejde. Det var foruden *Berlingeren*, *Politiken*, *Dannebrog*, *Dagens Nyheder*, *København*, *Social Demokraten* og *Adresseavisen*.

Når Almindeligheden havde udgang

Om torsdagen havde de *gamle fra Almindeligheden* udgang. De havde tilladelse til at *betle*. Og det benyttede de sig så af ved at invadere *Nørrebro*s butikker.

Men i 1903 var der sket noget. Den socialdemokratiske maler, *Jensen* blev valgt som borgmester. Han afskaffede al tvang for de ældre.

Linje 3 larmede

Linje 3 kørte gennem *Blågårdsgade*. Der var to spor på gaden, der ikke var særlig bred. Der var cirka en halv meter til fortovet, der heller ikke var særlig bred. Gaden buede, så det så ud som om sporvognene kunne vælte ind mod fortovet.

Dem, der boede i forhuset, kunne tydelig høre larmen fra sporvognene.

I begyndelsen af århundredet var de hestetrukne sporvogne erstattet med elektrisk drift. Omkring 1906 – 1907 kom sandelig også de første *Taxamotor – drosker*.

Ikke altid plads i gårdene

Ikke alle gårde i gaden var lige egnet til leg. Og nogle gange var der heller ikke plads. Således boede der i en af ejendommene en vognmand med *lillebiler*. Han havde to biler, der når de ikke kørte, holdt i gården.

Man lagde meget vægt på at gårdene kun måtte bruges af dem, der boede der. Gårdsammenlægninger var et ord, man slet ikke kendte. De fleste gårde var derfor omgivet af hegn, og en vicevært der nøje holdt øje med, hvem der færdedes i gården.

Leg i gårdene

Man havde forskellige bolde, som man brugte op af muren. I gården blev der også leget smugler og tolder, røver og soldater. Senere blev det så til sabotører og tyskere. Alle ville jo helst være sabotører.

Et andet boldspil, som var meget populært var noget, man kaldte *Dæk*. Det var vel nærmest det man i dag kalder, *baseball*.

Man legede også med nipsenåle. Dem blev der spillet om. Og så blev der leget med glansbilleder og kugler af træ og glas.

De mange rotter

I baggården var der ikke kun rotter. Det kunne også hænde, at en kat forvildede sig ind i gården og blev børnenes kæledække. Man skiftedes så til at tage den op, og give den mælk m.m. Men den ville ud om natten. Så kunne det jo ske, at den kom op at slås eller at de hylede. Når så naboer klagede over dette, kom folk fra *Zonen* eller *Falck* for at indfange den. Man havde net med, og indfangede diverse katte og hunde i et bur. Man skød så de hjælpeløse dyr med et gevær uden at tage hensyn til de børn, der overværede det.

Men rotterne var der ingen, der dræbte. Det vil sige, at de vakse knægter kunne tjene en skilling, hvis de afleverede døde rotter på *Fælledvejens Brandstation*. Ja man fik 10 øre pr. stk. Og så kunne man jo købe noget lækkert på hjemvejen, hvis ikke ens mor kom i vejen. For dengang var man sammen om at spare op. Så man havde pænt at aflevere, alt det man tjente.

Når der havde været regnvej, kunne man oppe fra vinduerne se rotterne komme og drikke nede i gården. Ja tænk engang rotterne kom også helt oppe på loftet.

Var man så heldig at have en cykel, der var placeret i et skur, skulle man inden man hentede den, lige lave lidt larm, ellers mødte man helt sikkert rotter.

Og det skulle man også lige huske, når man særlig om natten skulle ned i mørket og forrette sin *nødtørft* i retiraderne, ellers var man sikker på at møde masser af rotter. Om sommeren, hvor der var længe lyst, kunne man om aftenen se rotterne pile afsted i baggården.

På is

Sidegaderne var ideelle til rulleskøjter dengang. Det var *Blågårds Plads* egentlig også, indtil man byggede en bunker. Men man måtte ikke løbe på kørebanen, så det var med at komme ind på fortovet, når politiet dukkede op.

Man kunne også løbe på *isskøjter* på *Pebblingesøen*. Men isen var ikke altid god. Ofte var det *stivnede bølger*, man løb på. Nede ved *Søpavillionen* var der sprøjtet yderligere, så banen var glat. Her blev isen også kaldet for *Vaniljeisen*.

Men egentlig var det forbudt at opholde sig der. For som poderne sagde på *Nørrebro*. Den skøjteklub var kun åben for velhavere.

Så var det bedre at tage i *Hans Tavsensparken*, hvor der var sprøjtet med vand. Her var isen jævn. Det var godt nok en lang gåtur. Det var koldt, og de primitive skøjter faldt af hele tiden.

De små poder på hospitalet

Oftest skulle dem, der boede i baggårdshuset, ind over en gård for at komme til deres opgang. Og man skulle ikke regne med, at der altid kom sollys ind ad vinduerne. Oftest var der ikke mange centimeter til næste mur.

Når de små poder blev ramt af sygdomme, og måtte indlægges, ja så foregik det på *Blegdamshospitalet*. Og selv om poderne var små, måtte forældrene overholde besøgstiden på en time. Selv om man var indlagt for blærebetændelse, ja så kunne man lige så godt tage polypperne med det samme.

Og det var så æter man brugte til bedøvelse. Men man informerede ikke barnet. Pædagogik var ikke noget man brugte så meget af dengang.

En masse folk klædt i hvidt vandrede ud og ind, og glemte at pylre om poderne.

Legetøj - dengang

Man havde masser af farveblyanter og malebøger. Knægtene havde borge med soldater og kanoner. I disse kunne man komme tændstikker og skyde soldater omkuld. Og så havde man også Mekano - sæt og byggeklodser. Og også modellervoks var populært.

Inddelt efter nummer

I *Hellig Kors Skolen* blev man inddelt efter nummer. Og det var også som sådan man blev placeret i klassen. Nummer et sad nærmest tavlen. Nummer 34 sad bagerst. Og når man skulle tjekkes hver morgen, var det altid *de dårligste*, der blev nævnt sidst. Og det var oftest de ordblinde, der sad bagerst. Men det ord kendte man heller ikke dengang.

Respekt for de voksne

Man havde forskellige afstraffelser på skolerne på *Nørrebro*. Det var ikke ualmindelig med fra 3 til 5 slag med spanskkrøret for forseelser, som eleverne næppe opfattede som forseelser.

Når man om morgenen kom ind i skolegården og klokken ringede, skulle man stille sig op i to lige rækker. Så måtte man ikke tale. Stille og rolig skulle man gå op ad trapperne til klasseværelserne. Man skulle uden ballade hænge tøjet på knagerne, og blive stående til læreren kom. Dengang kom læreren aldrig for sent.

Stille og rolig skulle man stille sig foran pultene indtil læreren gav lov til at eleverne måtte sætte sig. Nogle af lærerne holdt meget af at synge, så da skulle man så først gennem en morgensang.

Hvis der kom en voksen ind i lokalet, skulle alle rejse sig op. Man måtte først sætte sig igen, når den voksne forlod lokalet.

Kongerækken skulle læres udenad

Man skulle lære både tysk, engelsk og svensk. Kongerækken fra *Gorm den Gamle* skulle læres udenad. Geometri og aritmetik samt fysik lærte man også. Men også masser af håndarbejde skulle man igennem.

Man lærte også at svømme. Dette foregik på en badeanstalt i havnen lige ved siden af *Langebro*. Det var åbenbart ikke forurenat, for ingen blev syge af det.

At bade i Ladegårdsåen

Inden *Ladegårdsåen* blev dækket til, var dette også især om sommeren en guldgrube for især drengene. Ved *Borups Allé* kunne man tage solbad samtidig med et bad på en skråning ned til åen. På den anden side var der to åløb, der mødte hinanden. Dette sted kaldte man *Revolveren*. Her lå en stor granitsten, der også skulle have et navn. Så den kaldte man *Bedstemor*. Derfra kunne man kaste sig ned i de *vilde bølger*. Her var også muligheder for at fange geder.

Et sted slog *Ladegårdsåen* et knæk. Det kaldte man for *Gryden*. Det var nærmest et hul. Her havde de fleste fået forbud mod at komme. Men her kunne man springe i på hovedet, så dybt var det. Men vandet var lidt grumset. Ved *Borups Allé* var det mere klart. Poderne havde fået at vide, at man ikke måtte sluge det, da det kunne indeholde baciller.

Aktiviteter ved åen

Hernede ved *Ladegårdsåen* startede det med at være biograf. Det blev så senere lavet om til cirkus. Og det stod mesterbryderen *Bech - Olsen* for. Det holdt et par sæsoner. Så rev man endevæggene ned på teltet og indrettede en restaurant. Dette ændrede man senere og placerede det hele på en mægtig rund plade. Den kunne så dreje rundt og så kaldte man det for *Den rullende Fortoug* eller noget i den stil. Her blev også engang udstillet en stor hval, man kunne komme og besøge for 10 øre.

Der var liv og glade dage dengang. På strækningen fra *Jagtvej* var der 7 værtshuse. Man skulle ikke være tørstig på *Nørrebro*.

Det var også dengang, der ved *Parcelbroen* var et stort toilet, der hovedsageligt benyttet af kvinder.

Hovedsagen var, at blive mæt

Omkring 1920 var der en del folkekøkkener på *Nørrebro*. Det var kommunale spisesteder, der blev oprettet for at give mad til den fattigste del af befolkningen. For 55 øre kunne man få 2 retter mad. Det var altid kogte retter, aldrig stegte sager. Alt var dampkogt lige fra frikadeller til bøf. Det var nu ikke særlig velsmagende. Men det så man bort fra, bare for at blive mæt.

Drenge og piger adskilt

I begyndelsen af skoletiden gik drenge og piger hver for sig på skolen. I gården var det et kæmpe plankeværk, så man ikke kunne se hinanden. Også på gangene var kønnene stærk adskilte.

Derhjemme i gården legede både piger og drenge sammen, og på skolen havde man søstre og brødre, så egentlig var det svært at se formålet med denne opdeling. En skønne dag rev man da også plankeværket ned. Man satte i stedet en række bænke op. Men man skulle dog fortsat være på hver side.

Åh rædsel - skoletandlæge

To gange om året skulle man til skoletandlæge. Det var en aldeles forfærdelig oplevelse, og mange foretrak at tage deres mor med.

Hele klassen skulle møde op på en gang. Man sad i et stort lokale, hvor der sad en tavle med numre på. Når det blev ledigt hos en af tandlægerne faldt en klap ned, og det nummers rum skulle man så ind i.

Eleverne vidste alt for godt i hvilke numre *sadisterne* befandt sig. Var man så uheldig at skulle ind til en af disse, var man næsten på vej ned ad trapperne igen.

Mødrene måtte pænt vente i venteværelset.

Der var ti båse med hver deres tandlæge. Man kunne se andre børn blive behandlet, også når de stod ved en håndvask og spyttede blod ud, når de havde fået trukket tænder ud. Man kunne også se børn øve sig i at tage et gebis i munden. Alt dette var meget betryggende, inden man selv skulle til.

En tandlæge, var i gang med at bore i en tand hos en pige. Samtidig pjattede han med en kollega. Resultat blev at boret røg ind i munden på pigen. Hun skreg selvfølgelig af smerte. Men det var det råd for. Hun fik en på skrinet med besked på, at holde kæft. Og der var ingen, der blev bedøvet under plombering eller når der skulle trækkes tænder ud.

Selv da en af pigerne blev udsat for rodbehandling, var der ingen bedøvelse.

Den afholdte tysklærer

Tysklæreren *Knud Larsen* var meget afholdt. Men en dag blev alle de klasser, der havde ham kaldt op i håndarbejdssalen. Lærerne græd og eleverne blev efterhånden bekymret. Endelig fik eleverne så at vide, at han var sabotør. Han havde været i modstandsgruppen *Holger Danske*. Han var blevet torteret på *Shell Huset* og derefter skudt i *Ryvangen*. Alle elever græd efter denne meddelelse.

Efter krigen var der en mindehøjtidelighed på skolen, hvor der blev afsløret en mindeplade. Så græd eleverne igen.

Svært at få tøj

Ordentligt fodtøj var det meget svært at få under krigen. Det var navnlig galt med støvler til vinterbrug. Men i *Korsgade* lå der en skomager, der købte brugt fodtøj. Så satte han dem i stand, og så kunne andre købe dem.

Sommersko var det også svært at få. Men så lavede man nogle sandaler med træbunde og remme over. Dem kunne man få i mange farver. Disse blev kaldt for klip - klap sandaler efter den lyd, de forudsagde.

På *Sankt Hansgades Skole* underviste tre skræddere i, hvordan man kunne få lavet billigt tøj. Man kunne så enten sy på skolen eller derhjemme. Ja selv af aflagte slips kunne man sy en nederdel.

Pigerne måtte kun gå med lange bukser om vinteren, og kun skibukser. Forår, sommer og efterår, selv når der var koldt, skulle de gå i kjoler. Så havde man uldne strømper på, og det kradsede noget så nederdrægtigt.

At samle kapsler

Man sparede meget dengang. På mælkeflaskerne var der kapsler af aluminium. Dem smed man ikke væk. Man samlede dem sammen. Og havde man en ordentlig portion, blev de afleveret på *Fælledvejens Politistation*. Så blev de omsmeltet og lavet om til nye kapsler.

Den store vaskedag

En gang om måneden var det den store vaskedag. Det kunne foregå på den måde, at man gik op på loftet og hentede en masse pakker med aviser, som man havde gemt i løbet af måneden. De blev så smidt ud fra lejligheden ned i gården. Det var lettere end at bære dem ned. De aviser, man havde samlet sammen var selvfølgelig forsvarligt bundet sammen.

Vaskerummet kunne godt ligge oppe på loftet, men mange gange var det en stuelejlighed, der var indrettet til dette. Aviserne skulle sammen med brænde bruges til at få ild under gruekedlen. Det var et stort kar på fire ben, hvor der nedenunder var et lille rum, til at tænde op i.

Tøjet var båret ned dagen før, og lagt i blød i to store trækar. Mor tog tøjet op af trækarrene og fik det op i gruekedlen, som blev fyldt op med koldt vand og tilsat sæbe.

Så var det bare at få vandet i kog. Og det var cirka 3 – 4 kedler, der blev startet på en vaskedag.

Når tøjet havde ligget længe nok, blev det nærmest fisket op af en lang kæp og lagt over i et lille trækar, hvor man havde et vaskebræt. Her blev det i et stort kar med koldt vand og hævet op og ned, og skrubbet. Proppen i bunden af karret blev hævet op, så vandet væltede ud over gulvet.

Man var iført røjer og et stort gummiforklæde. Og så var det igen med at få tøjet over i et andet kar, så det endelig kunne skylles færdig.

Så blev der spændt en vridemaskine på kanten af karret og her blev tøjet så vredet igennem. Der var et stort håndtag. Alt foregik jo med håndkraft.

Til tørre

Endelig kunne tøjet så hænges i gården, hvis det var sommer og så kunne man håbe på, at der ikke var regnevej. For hvis dette var tilfældet måtte tøjet bæres op på loftet på femte sal på tørreloftet. Og husk på, man havde ikke plastikkurve dengang. Det hele foregik i tunge zinkbaljer.

Mor startede klokken 7, og var først færdig omkring klokken 17. Ikke uden grund blev det kaldt for *Den Store Vaskedag*.

Nu var det Rullekonens tur

Faderens arbejdstøj blev ikke kogt i gruekedlen. Det blev lagt på vaskebænken, og blev skrubbet med en skurebørste. Når tøjet var tørt, blev det pudsigt nok stænket med vand. Så var der to om at trække det, så det kunne lægges pænt sammen. Og man var slet ikke færdig. For nu skulle *rullekonen* have noget af tøjet. Hun havde forretning i *Baggesensgade*.

Rullekonen rullede for eksempel et lagen op på en rund træstang og så stak hun den ind i selve rullemaskinen. Det var en kæmpe trækasse på ca. 2.50 meter x 1 meter. Den kunne køre frem og tilbage på et fast underlag.

Oppe i selve kassen lå der et par store kampsten for at gøre den tung. Kassen kørte langsomt frem og tilbage, og når den nåede til enderne vippede den lige så meget, at *rullekonen* kunne stikke trærullen med lagnet lå så inden under og blev rullet. Kassen vippede så i den anden ende, og så kunne en anden stak med tøj stikkes ind. Jo vasketøjet var flot, når det endelig var færdigt. Nu fyldte det næsten ingenting.

Rådne tomater og æg mod talerne

I 1939 var der ofte møder på *Blågårds Plads*. Det var *KU* og *DKU* som afholdt møder. Ofte gik det helt vildt for sig. Gennem luften røg der rådne tomater og æg på dem, der stod på talerstolen. Så kom politiet og tævede løs med deres knipler.

Så var der med at komme i dækning, for politiet slog både på venner og fjender.

Sabotage mod bunkers

Omkring 1940 var der masser af kommunister, socialdemokrater, jøder og sigøjnere i kvarteret. Men som tiden gik, blev der mere og mere uroligt i området.

Pludselig en dag begyndte man at bygge bunkers på *Blågårds Plads*. Børnene syntes ikke om det, det var jo deres legeplads. Her spillede man bold og løb på rulleskøjter.

Når arbejderne var gået hjem om aftenen, gik børnene i gang med at ødelægge det, de havde lavet. Men en dag stillede tyske soldater sig op. Og på et tidspunkt skulle alle forsynes med et *Ausweiss*. Børnene gik med det med en snor om halsen.

Så var det mere trygt, at samles i *Fritidsklubben* i *Blågårdsgade 2*. Den hørte med til kirken.

Ferieophold i Jylland

Mange af børnene i kvarteret tog på ferieophold på en bondegård i *Jylland*. Man tog så afsted klokken 6 om morgenen og var først fremme ved aftenstide. Et hav af togvogne var fyldt med unger, der skulle på landet. De havde alle madpakker med. Og for at det skulle gå rigtig til havde poderne store skilte om halsen, hvor der stod, hvor de skulle hen. Det skete dog, at poderne var kommet på et forkert tog. Så blev de sat ved den næste station, for så at skulle i modsat retning.

Togpersonalet havde travlt med at hjælpe vrælende og forvirrede unger.

De var pludselig væk

Sigøjnerne samledes ofte til festligheder, og ved disse lejligheder blev der sunget rumænske folkesange, og spillet flot musik til. Men en dag forsvandt de. Tyskerne havde taget dem.

Som et lyshav

Gad vide, om ikke *Blågårdsgade* var en af de sidste gader, der fik elektrisk lys. I gaden var der lygtepæle med gas i. Om aftenen kom der en mand med en lang pind, som han trak med i en ring, der sad oppe i lampen. På den måde skruede han op for lyset. Om morgenen kom han så igen og trak i den anden ring, hvorved han skruede ned for bluset.

Da der kom elektrisk lys, virkede det som et ordentligt lyshav. Under krigen var det også lukket for lyset.

Masser af skyderi

Det var hårdt, at bo i kvarteret under besættelsen. Under *Folkestrejken* var der ikke vand. Man kunne ikke skylle toilettet ud. Så måtte man ned til *Peblingsøen* efter en spand vand.

Tyskerne stillede en kanon op ved *Korsgade*, så de kunne skyde over i *Nansensgade*. Men de var åbenbart nervøse, for de stillede kanonen op ved *Smedegade*. De skød mod et hus, hvor to ældre mennesker netop sad og spiste. En blev dræbt på stedet.

Efter *Folkestrejken* forekom der ofte skyderi på *Blågårds Plads*. På et tidspunkt var der mange der løb på siden af sporvognen og dukkede sig for at komme forbi. Sporvognen sænkede også farten og sporvognskonduktøren dukkede sig også.

På *Fælledvej* opstod også på et et tidspunkt et voldsomt skyderi fra et tag. Folk søgte ly i opgange indtil skyderiet var ophørt.

Værtshuse sprunget i luften

En dag var en tysker blevet skudt i *Blågårdsgade*. En bil var kørt op på siden af ham, og en person sprang ud og skød ham. I lang tid undgik beboerne stedet og gik en omvej. Man var bange for at tyskerne ville hævne sig. Der gik rygter om, at tyskerne selv havde stået for aktionen.

To værtshuse i gaden blev sprunget i luften på grund af *Schalburtag*. Det var nogle voldsomme eksplosioner.

Man hyggede sig i gården

På et tidspunkt blev der indført spærretid, så måtte man ikke gå på gaden efter klokken 20. Så samledes man i gårdene og stillede borde og stole op. Man drak så en kop surrogatkaffe.

Pludselig en aften under aftensmaden kom der pludselig fly langt ned over husene, sirenerne hylede og der blev hørt et ordentlig kæmpe brag. Det var *B&W* og *Sukkerfabrikken*, der blev bombet.

Da børnene var i skole, kunne man pludselig se en stor flyver, der fløj ganske lavt ned over skolen. *Det er Royal Airforce*, skreg nogle af drengene. Og inden børnene gik fra skolen fik de at vide, at *Den Franske Skole* var blevet bombet.

Hipo - folk dukkede op

På et tidspunkt sidst i krigen, skulle tyskerne bruge skolerne til tyske flygtninge. Børnene måtte ikke komme i skole. Mange af eleverne gik da hen på skolen og smadrede vinduerne. Men på et tidspunkt kom inspektøren ud, og sagde, at de ikke skulle smadre hans vinduer, for han boede i stueetagen. De større børn forbød derefter de små, der ikke kunne kaste så højt, at kaste sten. Derefter fortsatte de store børn med at smadre vinduerne.

Pludselig dukkede *Hipofolk* op. De sprang ud af deres biler, og skød heldigvis kun varselsskud op i luften. Men det lykkedes for de større børn at smadre næsten alle vinduer i skolen.

På Havremarkens Skole

Undervisningen foregik nu i *Brorsonskirkens* krypt. Frikvarteret foregik i *Hans Tavsensparken*. Men ingen af eleverne gad at kigge på klokken. Og det var nogle sure lærere, der måtte hente børnene i parken.

Herefter måtte børnene gå i skole i *Havremarkens Skole*. Det blev til en ordentlig spadseretur. Turen gik gennem *Assistens Kirkegården*.

Det var alt for dyrt at tage sporvognen. En tur ligeud kostede 20 øre, og skulle man skifte, så kostede det 25 øre.

Det var meget mørkt

Det var mørkt om aftenen. Man skulle bruge mørklægningsgardiner. Og disse var ikke særlig pæne. Man måtte kun bruge 15 watt pærer.

Rart var det ikke at færdes på gaderne, når det var mørkt. Selv i sporvognene var der mørklægningskærme omkring pærerne. Der var ikke lys i butikkerne og ingen neonreklamer. På bagskærmene af cyklerne var der malet med hvid maling, så man bedre kunne se hinanden.

Ingen understøttelse - Arbejd for tyskerne!

Til de arbejdsløse blev der sagt, at de kunne få arbejde i *Tyskland*. Nægtede de, kunne de ikke få understøttelse. Man fik også tilbuddet om at bygge bunkers for tyskerne ved vestkysten. Og her blev man anbragt i utætte barakker. Mange fra *Nørrebro* var på den måde tvunget til at rejse til vestkysten.

Husvagt i Blågårdsgade

Også i *Blågårdsgade* blev der udnævnt såkaldte *husvagter* under besættelsestiden. Man fik blandt andet udleveret en gasmaske og en økse. Man skulle om natten, når der var luftalarm gå rundt og ringe på alle dørklokker. Man skulle blive indtil folk havde svaret. Sidst i krigen var det næsten luftalarm hver nat, når englænderne fløj over *København* for at flyve ned og bombe *Tyskland*. Og når der var luftalarm, måtte beboerne ned i en kælder, hvor der var lidt lys, et bord og nogle bænke.

Når beboerne gik ned i kælderen om natten, kunne man se lyskasterne. Først når sirenerne var ophørt, kunne man gå tilbage til ejendommen igen.

Da Blågårdsgade eksploderede

Man kunne under krigen høre den danske radioavis fra *England*. Men for at høre den, skulle man have en specielt stueantenne. Nogen gange kunne det være svært for beboerne i kvarteret at aflytte BBC, da tyskerne havde oprettet støjsendere. Det var aldeles forbudt at aflytte stationen og mange havde lavet en antenne, der lige kunne skubbes bagud, hvis tyskerne pludselig dukkede op.

Den 4. maj 1945 eksploderede *Blågårdsgade* nærmest. Der var vild jubel.

Men dog ikke hos alle. I gaden havde der været en del modstandsfolk, men også *Hipo – folk*. Mindst en af disse blev henrettet. Og en kvinde, der havde aflyttet telefonsamtaler for tyskerne, fik en fængselsstraf. En masse ting kom pludselig frem.

Da kisterne blev ført gennem Griffenfeldtsgade

Efter krigen ville man lave en mindepark for alle der var blevet skudt i kvarteret. De blev alle i kister i hver sin ligvogn kørt herud. Der var mange omkring 100. Hver vogn havde sit nummer. Man havde en liste, hvor man kunne se, hvem der lå i kisterne. Det var et meget bevægende optog, der dengang kørte gennem *Griffenfeldtsgade*.

De mange sprittere

På *Blågårds Plads* var der mange sprittere. Dem har vi tidligere her på siden beskæftiget os med. Børnene var ikke bange for dem, tværtimod. De holdt øje med børnene. Og man skulle lige forsøge at gøre børnene skade, så var spritterne der for at beskytte dem.

Nej det værste på *Blågårds Plads* var pissoiret, der lugtede afskyeligt.

Banener smagte alligevel ikke

Og endelig kunne man købe bananer. Men det sjove var, at ikke alle kunne lide det. Men disse sydfrugter var også underlagt rationering, så man kunne kun købe en. De voksne havde talt meget om disse bananer. Og pludselig begyndte man at kunne købe rigtig kaffe. Det var også underligt for mange.

Da kongen kørte gennem Blågårdsgade

Da *Christian den Tiende* efter befrielsen kørte gennem byen valgte han også *Blågårdsgade*. Den havde ligesom *Istedgade* været meget aktiv under besættelsen. Der var en kæmpe begejstring med masser af flag ud af vinduerne.

Kongen og dronningen kørte i åben vogn. Det var festligt.

De tyske flygtninge rejste hjem

Da de tyske flygtninge skulle sendes hjem, samledes lokalbefolkningen for at kigge på dem. De så ikke godt ud. Der stod de i deres slidte tøj og lignede nogen, der ikke var blevet vasket. De kom op i lastbiler, og så ikke glade ud.

Et par dage efter begyndte man på skolerne at rydde op. Der var hø og halm over det hele. Møgbeskidte tæpper, der skulle smides ud og et kæmpemæssig rengøringsarbejde forestod, som eleverne måtte være behjælpelige med.

Kilde: Se

- *Litteratur Nørrebro*

Hvis du vil vide mere: Om *Blågårdsgade* – kvarteret og *Den Sorte Firkant* så se her på www.dengang.dk

- *Nørrebro i gamle dage*
- *Andesteg fra Peblinge Søen*
- *At bo på Nørrebro*
- *Barbermaleren på Nørrebro*
- *Barn på Nørrebro*
- *Barn på Nørrebro i 1950'erne*
- *Besættelse på Nørrebro 1 – 5*
- *Blaagaard Seminarium*
- *Blaagaarden på en anden måde*
- *Blaagaardskvarteret – gennem 400 år*
- *Blågårds Plads på Nørrebro*
- *Blågårdsgade – dengang*
- *Byggeren på Nørrebro – nok engang*
- *Byggespekulation på Nørrebro*
- *BZ – Bevægelsens historie på Nørrebro*
- *Dagligliv på Nørrebro – dengang*
- *Den stinkende kloak på Nørrebro*
- *Det Gamle Nørrebro og de Fattige*
- *Det Lystige Liv på Nørrebro*
- *Et Hospital på Nørrebro*
- *Fattiglemmer på Nørrebro*
- *Flere arbejdere på Nørrebro*
- *Ladegåen – dengang*

- *Livet på Ladegården*
- *Lokummer på Nørrebro*
- *Nørrebro Beboeraktion og Kampen om Byggeren*
- *Nørrebro – 9 dage i sommeren 1944*
- *Rabarberlandet*
- *Slumstormere, Besættelse og Autnomme*
- *Solitude, en Lystgård på Nørrebro*
- *Spiritusprøve på Fælledvejens Politistation*
- *Under Jorden – på Assistens Kirkegården*
- *Varehuset Bulldog på Nørrebrogade*
- *Fælledvejens Politistation*
- *Martha Hjemmet – dengang*

Og mange, mange flere artikler om Det Gamle Nørrebro (186 stk.)

Forrige artikel

[Politi og "Banditter" på Nørrebro](#)

Aktuelle kategori
Nørrebro

Næste artikel

[Nørrebro 1945 – to episoder](#)

Dengang.dk

Om siden

Uwe Brodersen

Kontakt

Links & Litteratur

RSS Feed

Nyeste artikler

Nørrebro – fra Fælled til Lejekaserner

En vandretur på Nørrebro

Politik under Besættelsen

Scavenius – samarbejdes kunst eller forræder?

Caspar von Saldern – Hvem var han?

Dengang.dk

Synes godt om

107 personer synes godt om Dengang.dk.

Facebook - socialt tilføjelsesprogram